



Folketingets Kommunaludvalg
Christiansborg
1240 København K

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

Kommunaludvalget har i brev af 22. marts 2011 stillet følgende spørgsmål nr. 113 (KOU alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Line Barfod (EL).

12. april 2011

J.nr. 2011-0005151

Spørgsmål nr. 113:

”Hvad vil ministeren foretage sig for at stoppe kommunernes ulovlige overvågning af borgerne og sikre, at borgernes sociale retssikkerhed ikke bliver overtrådt, jf. artiklen ”Kommunernes kontrolgrupper overvåger borgere ulovligt” i Information den 20. marts 2011: <http://www.information.dk/263005?>”

Endeligt svar:

Indledningsvis vil jeg gøre opmærksom på, at jeg ikke har grundlag for eller kompetence til at kunne vurdere kommunernes brug af observationer i konkrete sager om sociale ydelser.

Borgere, som mener, at kommunen ikke overholder reglerne eller træffer afgørelse på et forkert eller utilstrækkeligt dokumentationsgrundlag, har mulighed for at klage over afgørelsen

Generelt er det min klare forventning, at kommunerne ikke går ud over deres beføjelser, når de skal undersøge, om en borger modtager en social ydelse med urette og i ond tro.

Spørgsmålet om kommunale myndigheders adgang til at overvåge en borger er typisk aktuelt i sager efter den sociale lovgivning, hvor det skal vurderes, om en borger, der modtager en social ydelse som enlig, reelt har et ægteskabslignende forhold med en anden, og derfor enten slet ikke har ret til ydelsen, eller skal modtage ydelsen efter reglerne for samlevende.

I almindelighed må overvågning betragtes som en politimæssig opgave. Er der begrundet mistanke om, at der er tale om socialt bedrageri, bør kommunen derfor melde borgeren til politiet, som derefter foretager den videre efterforskning i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

En kommune er imidlertid ikke helt udelukket fra at kunne observere en borger, der modtager sociale ydelser. Kommunen skal i den forbindelse bl.a. iagttage den forvaltningsretlige grundsætning om proportionalitet. Proportionalitetsprincippet betyder, at myndigheden - ved vurderingen af på hvilken måde en sag skal oplyses -

skal vælge det mindst indgribende middel. Vurderingen af om observationer er en uproportional fremgangsmåde, afhænger derfor bl.a. af hvilken type sag, kommunen er ved at undersøge.

Der kan i den forbindelse henvises til, at det fremgår af Beskæftigelsesministeriets vejledning til lov om børnetilskud, at overvågning af borgere, der modtager børnetilskud, ofte vil være en uproportional fremgangsmåde. Det skyldes, at overvågning er en meget vidtgående måde at skaffe sig oplysninger om borgere på.

Herudover vil kommunen skulle iagttage straffelovens regler om bl.a. forbud mod krænkelse af privatlivets fred.

Observationer af en borgers ("samlevers") færden vil ofte være en uproportional reaktion i sager, hvor en borger formodes at leve i et ægteskabslignende forhold og samtidig modtager fx ordinært og ekstra børnetilskud.

Dertil kommer, at oplysninger som fremskaffes via observationer, ofte vil have en ubetydelig bevisværdi, fordi kommunen altid skal fremskaffe en lang række andre oplysninger til brug for den konkrete og individuelle vurdering af, om en borger skal betragtes som reelt enlig.

Tilsvarende vurderes det i vejledningen til Socialministeriets lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, at det som udgangspunkt vil være uproportionalt, at kommunen anvender observationer i forhold til borgere, der modtager ydelser efter den sociale lovgivning.

Hvis en borger mener, at kommunen i en sag efter den sociale lovgivning har foretaget observationer i strid med proportionalitetsprincippet, kan borgeren klage over kommunens afgørelse om tilbagebetaling til Det Sociale Nævn.

I artiklen henvises også til brugen af observationer efter CPR-loven, selv om der efter det oplyste i artiklen ikke er truffet afgørelse efter CPR-loven i den nævnte sag.

Det kan derfor tilføjes, at en kommune efter CPR-loven kan rejse en addressesag vedrørende en persons registrering af bopæl i CPR. Hvis kommunen har behandlet en sag om den formodede "samlevers" bopæl efter CPR-loven, kan kommunen efter de almindelige forvaltningsretlige regler inddrage oplysningerne fra addressesagen i den samlede vurdering af, om en anden person på samme adresse er enlig eller samlevende efter den sociale lovgivning.

Afslutningsvis kan det oplyses, at det fremgår af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om folkeregistrering, at der ikke kan gøres brug af systematiske observationer i en sag efter CPR-loven om en persons registrering af bopæl i CPR. Der kan således alene gøres brug af enkeltstående observationer i forbindelse med verifikation af faktiske oplysninger eller helt tilfældige observationer.

Klage over en kommunes afgørelse i addressesager efter CPR-loven kan påklages til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Venlig hilsen

Inger Støjberg